

L'OPINIO

Surt cada dissabte

15 cèntims

EDITORIAL

Les idees republicanes

Una de les propagandes polítiques permeses pel Govern ha estat sempre la de l'ideari republicà. Recordeu sinó la commemoració autoritzada el febrer de l'any passat sense altra trava que la utilització obligatòria dels locals de les entitats respectives. Segurament els fets pertorbadors escaiguts pel febrer d'aquest any motivaren, per part de les autoritats, una restricció major en la premsa i en la paraula, fins al punt de prohibir la recordança comentada del febrer del 1873.

La diferència de criteri, evidenciat per un rigor accentuat de la censura prèvia, motivava una desorientació general en els periòdics no monàrquics.

Ara s'ha consentit als diaris de Madrid, ran d'una campanya d'"A. B. C." la professió de fe republicana. Vegeu sinó "Heraldo de Madrid", "La Libertad", i altres, les manifestacions dels quals han estat reproduïdes a la premsa d'aquí.

Aquest símptoma de tolerància es va confirmar. El periòdic oficios "La Nación" assegura que ningú no serà exclòs del futur Parlament llevat dels separatistes, els sindicalistes i altres exaltats, i en el número següent, en especificar els plans del Govern per al futur, diu: "Frente a Patria, Religión y Monarquía, cabe apuntar federalismo o autonomía política, libertad de cultos o laicismo, república, pero partidos conservador, liberal conservador, conservador liberal, liberal a secas, nos suena todo a renacimiento de la política vieja".

Podran anar doncs a la Cambra els republicans i tindran cabuda als Ajuntaments i a les Diputacions, junt amb els federals i els laics.

Llavors és evident que la propaganda teòrica per l'ideari republicà és permesa i lícita.

L'admissió dels federals i lliurepensadors, reconeguts per l'òrgan governamental com a partits o tendències de naturalesa equivocada però honorable, també permet de suposar que a l'elecció de representants parlamentaris precedirà un període de propaganda adequada, ja que l'elector ha d'escollir entre els que es presentin com a candidats.

Respondrà la realitat a les afirmacions del cap del Govern i de "la Nación"? Fem aquesta pregunta perquè molt sovint ens passen coses extraordinàries. Enfoquem un tema refiats del criteri oficial, expressat en declaracions públiques,

Aquest número ha passat per la censura

Unes paraules de Pijoan

Rebem una lletra feta amb llapis de l'amic Josep Pijoan, que conté la resposta a la nostra darrera enquesta. La lletra ve de l'Havana, Hotel La Unión, de Francisco Suárez, Pijoan té un valor sempre, i malgrat que ja ha passat l'ocasió oportuna publiquem de grat el que pensà sobre determinades coses.

I. — Donades les actuals circumstàncies i pensant en l'esdevenidor, considereu preferible la Monarquia, la República, o creieu indiferents les formes de Govern?

II. — Creieu que haurien de recobrar actualitat a casa nostra les idees polítiques de Pi i Margall?

III. — Creieu convenient, ara, una col·laboració amb els homes d'Espanya partidaris de la idea pimargalliana del reconeixement dels drets individuals i de les personalitats col·lectives?

IV. — Teniu la separació de l'Església i de l'Estat i l'escola neutra com a principis essencials de les idees polítiques liberals?

V. — Entenent per socialisme posar a les mans de la col·lectivitat els mitjans de producció i de canvi, el considereu compatible o contradictori amb el liberalisme polític?

VI. — Hi creieu en el triomf del Socialisme?

I. — Monarquia o República? — Quina pregunta!

L'Estat modern és una societat anònima, que requereix un gerent amb tècnics — no el primer magistrado com diuen encara a l'Amèrica llatina i com deien els nostres pares republicans.

Dos camps (Polònia i Rússia)
(Caricatura russa.)

i després sorgeix l'entrebanc, quan menys ens hoensem.

Aquesta vegada invoquem textos, que en podríem dir vigents en el terreny de la teoria política regnant.

II. — Cal no confondre federalisme amb Pi i Margall. El federalisme és un ideal fracassat a Espanya, i potser anacrònic a tot el món. En canvi Pi vol dir lògica i seny posats al servei d'un romanticisme científic molt modern. El jovent d'avui desconeix qui era En Pi com a home. No crec que cap de les seves idees fos aprofitable avui, però jo aconsellaria als de L'OPINIO que traduïssin els fragments de cap a la fi de la novel·la de Blasco Ibáñez *Entre Naranjos* on es descriu l'efecte del discurs anual d'En Pi discutint els pressupostos. Res de profitós no ha quedat d'aquells discursos, però tampoc no ha quedat res dels discursos de l'estol de bons minyons que anaren després a Madrid empunyant les bases de Manresa. Pi almenys no fa vergonya.

IV. — Comencem per fer Estat i Escoles; després en parlarem de separar l'Església i l'Estat, escoles neutres i demés. Ara portaria bufetades i ens distreuriem de ço principal que és fer l'Estat i les Escoles.

V. — El que entenc per socialisme? — Certament que no el de Millerand ni el de Vandervelde, ni el de Mac-Donald ni el de Besteiro. Avui quasi Socialisme vol dir fer ús pel govern del poble de la ciència que apliquem en totes les altres coses de la vida. Ens governem com al segle XIII, si no pitjor. Que si vull expropiar les grans indústries, nacionalitzar les riqueses naturals, regular el comerç impedit que els estaquirotos facin bestieses i vingui la bancarrota, patint ells i fent patir els altres? No es necessita haver viscut en països diferents per apreciar el dolor del present desordre. Als Estats Units està estadisticat (també jo faig paraules) que el 90 per cent de la gent que comencen negocis han de plegar. Això per la producció. Per la distribució posaré un exemple: un llibre meu que l'editor als Estats Units el ven per 3 dollars, en costa al públic 12. Els intermediaris no hi guanyen res d'extraordinari, però passa per cinc o sis mans. Es això un règim ideal? No, no i no!

VI. — Que si crec en el triomf del socialisme? — Més hauria valgut preguntar: Creieu en el triomf immediat del socialisme? Doncs si per immediat entenem 30 anys — una generació — us diré que sí. Però abans hem de netejar el safareig de caps grossos.